

Kvindens Valgret.

Udkast til Tale ved Mødet i »City« 31. Januar 1908 af Dr. phil. *Moltesen.*

Nu da Kvinderne staar ved det Maal, som de bedste iblandt dem har længtes og stræbt efter: at faa Menneskerettigheder sammen med Manden, og da intet fornuftigt Menneske længere tør lægge dem Sten i Vejen, gaar Tanken tilbage til alle dem, der har været Vejbænere for Kvinden — Kvinden, der har faaet Skyld for at være Syndens, det Ondes Ophav, hende, som de højest stræbende Mennesker skyede, samtidig med at de længtes efter hende, ikke just som en Medhjælp, men som en Genstand.

De, der ser videst ud i Fremtiden, og som er mest radikale overfor deres Samtid, de religiøse Genier, hvordan har de set paa Kvindesagen? For Buddha var Kvinden Fristeren ligesom for Jøderne i Syndefaldshistorien, men da hans Moster Prajapati fik ham til ogsaa at stifte en Nonneorden, sagde han, at mens Læren ellers vilde have bestaaet i 1000 Aar, vilde den nu bestaa i 500. Han lod altsaa dog Kvinden komme med. Men da hans Discipel Ananda engang spurgte ham: »Hvorledes skal vi forholde os overfor Kvinder?« svarede Buddha: »Ikke se paa dem, Ananda.« »Men naar man ser paa dem, hvad saa?« »Ikke tale til dem, Ananda!« »Men naar man maa tale til dem?« »Saa skal man væbne sig med Forsigtighed, Ananda!« Det samme træffer man hos den gamle jødiske Prædiker, der siger: »En Mand fandt jeg blandt tusind, men en Kvinde har jeg ikke truffet blandt dem alle. Kun det, se det har jeg fundet, at Gud har skabt Manden retsindig, men Kvinderne finder paa alle Slags Rænker.« Prædikeren tænker som Odin i »Havamaal«: »Saa er Fred med Kvinder, de, som falsk tænke, som paa glat Is at age med ubraaddet Fole . . . eller i Storm at fare paa styreløs Skib.« Det er Erfaringer, som man gør hos alle undertrykte: List og Svig er Trællens eneste Vaaben.

Og nu Jesus Kristus. Han forkynder Menneskerettigheder, sætter Kvinden som Mandens Jævnbyrdige. Og hver Gang, man i Kirken har søgt at genoplive Kristi Kristendom, har man gjort det ud fra Tanken om det almindelige Præstedømme. Naar Romerstaten forfulgte de Kristne, var det ikke af religiøse Grunde, men af socialpolitiske — man forstaaer derfor ogsaa Paulus, den radikale Tænker, men den konservative Politiker, naar han af Opportunitetshensyn skubber Kvinden til Side i det offentlige Liv.

Samfundet kunde ikke modtage den kristelige Socialpolitik, men alle Revolutionsmænd i Middelalder og nyere Tid tog den op. Gendøberne paa Reformationstiden, Puritanerne i England og i Amerika hævdede Menneskerettighederne, som den franske Revolution gennemførte, ikke som Menneskerettigheder, men som Mandsrettigheder. I den Tidsalder, som den franske Revolution indledede, den frie Konkurrences, i den kunde Kvinden ikke komme op ved Siden af Manden, hun kunde kun blive billig Arbejdskraft og derved Mandens farlige Konkurrent. De sociale Forhold egnede sig kun for Mandsrettigheder, ikke for Menneskerettigheder: den haardhændede Egoisme, som var Drivkraften i Frikonkurrencens Aarhundrede, kunde Kvinden ikke hamle op med, og da Staten ikke maatte gribe ind i Privatforretningen, men kun skulde spille Natvægterens Rolle, havde Kvinden ikke Plads der.

Nu er Forholdene anderledes, nu da Socialismen er bleven den Magt, som behersker Sindene i alle Partier, hvad enten man smykker sig med det Navn eller ej, nu da man kræver, at Samfundet skal ledes efter altruistiske og ikke efter egoistiske Principer, nu er Samfundet blevet modent for Menneskerettigheder, nu kræver Samfundet dem, mere maaske Mændene end Kvinderne. For nogle af Digterne er Kvinden vel stadig kun *Genstanden*, for Socialpolitikeren er hun *Medhjælpen*. I Socialismens Tidsalder vil hun blive en *Bremse* i Ordets dobbelte Betydning, den, der vækker Uro fremad til Hjælp for de svage, for Samfundets retfærdighed, den, der tilbageholder, naar Livet bliver for udadgaende, der værner for Hjemmet. Naar Manden i Kampen for Tilværelsen vil have Øjnene fæstede paa de materielle Værdier, og paa de opportune Hensyn, vil hun have dem fæstet paa de ideelle. Især i de smaa Folk, der daglig maa værges sig for at blive slugt af de store, vil hun være den opholdende Kraft, det ser man i Sønderjylland og i Finland — hun har bevaret mere af det naturlige Instinkt end Manden, hun, Moderen, ved at gennem Ofret vindes Sejren.

Nu staar de danske Kvinder altsaa ved Døren ind til den kommunale Valgret, samtidig med at vi kommer den almindelige kommunale Valgret saa nær, som det under de givne Forhold synes muligt; selv om man kunde have ønsket det anderledes, gør vi, om